

Wyrok z dnia 23 stycznia 1998 r.

I PKN 501/97

1. Wyjaśnienie podstawy prawnej w uzasadnieniu wyroku sądu drugiej instancji polega na ocenie wszystkich istotnych zarzutów prawnych podniesionych w apelacji (art. 328 § 2 w związku z art. 391 KPC).

2. Wypowiedzenie pracownikowi warunków umowy o pracę jest dokonane w momencie, w którym doszło ono do niego w sposób pozwalający zapoznać się z treścią oświadczenia pracodawcy, choćby pracownik odmówił zapoznania się z nim (art. 61 KC w związku z art. 300 KP). Od tej chwili biegnie termin określony w art. 264 § 1 KP.

Przewodniczący SSN: Józef Iwulski (sprawozdawca), Sędziowie SN:
Kazimierz Jaśkowski, Adam Józefowicz.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 23 stycznia 1998 r. sprawy z powództwa Fryderyka J. przeciwko Spółdzielni Inwalidów "P." w B. o przywrócenie do pracy, na skutek kasacji strony pozwanej od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie z dnia 3 lipca 1997 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Wojewódzkiemu-Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie do ponownego rozpoznania.

U z a s a d n i e n i e

Wyrokiem z dnia 27 marca 1997 r. [...], po ponownym rozpoznaniu sprawy, Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Biłgoraju przywrócił powoda Fryderyka J. do pracy w pozwanej Spółdzielni Inwalidów "P." w B. Sąd Rejonowy ustalił, że powód jest zatrudniony od 1977 r. na podstawie spółdzielczej umowy o pracę. W ugodzie sądowej z dnia 5 sierpnia 1993 r. strony określiły stanowisko pracy powoda, warunki pracy i wynagrodzenie. Powód miał pracować na stanowisku portiera-dyspozytora. Stanowiska takiego nie było w strukturze organizacyjnej Spółdzielni. W dniu 25 paź-

dzielnika 1995 r. usiłowano powodowi wręczyć wypowiedzenie zmieniające powierzone mu stanowisko dozorca. Pracownica kadr odczytała mu pismo, a powód odmówił jego przyjęcia i prosił o przesłanie go pocztą. W ten sposób powód otrzymał wypowiedzenie w dniu 3 listopada 1995 r. Pozew o uznanie wypowiedzenia za bezskuteczne powód złożył w dniu 9 listopada 1995 r., a więc zdaniem Sądu Rejonowego w terminie. Powód jest członkiem zarządu zakładowej organizacji związkowej. Związek Zawodowy nie wyraził zgody na wypowiedzenie powodowi warunków pracy. Przyczyną dokonania wypowiedzenia był brak stanowiska określonego w ugodzie sądowej w strukturze organizacyjnej Spółdzielni. Sąd ustalił, że nie istnieje także stanowisko zaproponowane powodowi.

Sąd Rejonowy ocenił, że do powoda mają zastosowanie przepisy Prawa spółdzielczego. W ugodzie sądowej strony zmieniły warunki pracy powoda w zakresie stanowiska. Zgodnie z art. 184 § 1 Prawa spółdzielczego wypowiedzenie warunków pracy jest możliwe w przypadku, gdy jest to uzasadnione potrzebami gospodarczymi lub organizacyjnymi spółdzielni. Nie można przyjąć, aby nastąpiła likwidacja stanowiska pracy powoda, gdyż nigdy ono nie istniało. Wypowiedzenie warunków pracy nastąpiło na niekorzyść powoda i dlatego zgodnie z art. 32 ust. 2 ustawy o związkach zawodowych konieczne było uzyskanie zgody zarządu zakładowej organizacji związkowej. Ze względu na brak tej zgody Sąd Rejonowy uwzględnił powództwo w zakresie przywrócenia do pracy na poprzednie warunki.

W apelacji od tego wyroku strona pozwana podniosła między innymi zarzut naruszenia przepisów art. 32 ustawy o związkach zawodowych, art. 6 ust. 1 ustawy o szczególnych zasadach rozwiązywania stosunków pracy z przyczyn dotyczących pracodawcy oraz art. 184 i 197 § 1 Prawa spółdzielczego.

Wyrokiem z dnia 3 lipca 1997 r. [...] Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie oddalił apelację. Sąd Wojewódzki uznał, że Sąd pierwszej instancji prawidłowo ustalił stan faktyczny sprawy. W szczególności nie do podważenia jest, że nie istnieje stanowisko pracy zaoferowane powodowi w wypowiedzeniu zmieniającym. Nadto Sąd Wojewódzki uznał, że nie jest potrzebne wydanie odrębnego postanowienia o przywróceniu terminu do żądania przywrócenia do pracy, gdyż jest to termin prawa materialnego. Do pozostałych zarzutów apelacji Sąd Wojewódzki nie ustosunkował się, poprzestając na stwierdzeniu, że podziela w

pełni wywody Sądu pierwszej instancji.

Kasację od tego wyroku wniosła strona pozwana. Zarzuciła naruszenie art. 8 KP przez oddalenie apelacji prowadzące do sytuacji, że powód ma zajmować nie istniejące i niepotrzebne stanowisko pracy, co pozostaje w oczywistej sprzeczności z zasadą, iż istotą stosunku pracy jest świadczenie na rzecz pracodawcy pracy społecznie użytecznej. Zarzuciła także naruszenie art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz.U Nr 55, poz. 234 ze zm.) i art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U z 1990 r. Nr 4, poz. 19 ze zm.) oraz art. 184 § 1 pkt 1 Prawa spółdzielczego przez zaaprobowanie stanowiska Sądu pierwszej instancji polegającego na niesłusznym uznaniu, że nie było faktycznych i prawnych podstaw do dokonania wobec powoda jako członka zarządu związku zawodowego wypowiedzenia zmieniającego, podczas gdy w rzeczywistości z przyczyn organizacyjnych i ekonomicznych istniała konieczność przesunięcia powoda ze zlikwidowanego stanowiska pracy na nowo powstałe miejsce pracy. Podniosła zarzut naruszenia art. 197 § 1 Prawa spółdzielczego w związku z art. 167 i art. 168 KPC przez uznanie, że proces cywilny mógł się toczyć, mimo iż powództwo zostało wniesione po terminie zawitym i nie nastąpiło formalne jego przywrócenie. Wreszcie strona pozwana podniosła naruszenie art. 328 § 2 KPC przez pominięcie w motywach zaskarżonego wyroku argumentów podniesionych w apelacji. Strona pozwana wywiodła, że z przyczyn organizacyjnych i ekonomicznych miała prawo zlikwidować stanowisko pracy powoda i zobowiązywała ją do tego uchwała Rady Nadzorczej. W tej sytuacji przepis art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. uchylał szczególną ochronę trwałości stosunku pracy powoda. Sąd Wojewódzki w ogóle nie ustosunkował się do tych kwestii w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja jest zasadna przede wszystkim dlatego, że skutecznie powołuje się na naruszenie przez Sąd drugiej instancji art. 328 § 2 KPC, a ściślej mówiąc tego przepisu w związku z art. 391 KPC. W przepisach Kodeksu postępowania cywilnego

brak jest normy określającej bezpośrednio jakie warunki powinno spełniać uzasadnienie wyroku sądu drugiej instancji. Odpowiednie zastosowanie poprzez art. 391 KPC ma więc art. 328 § 2 KPC. Odpowiednie stosowanie tego przepisu, a zwłaszcza wymaganego nim wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa, powinno sprowadzać się do konieczności oceny wszystkich istotnych zarzutów podniesionych w apelacji. Dotyczyć to powinno ustosunkowania się zwłaszcza do wszystkich zarzutów naruszenia konkretnie wskazanych w apelacji przepisów prawa materialnego i procesowego. Uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie spełnia tych wymagań, gdyż w ogóle nie odnosi się do istotnych zarzutów apelacji, zwłaszcza dotyczących ewentualnego naruszenia przepisów Prawa spółdzielczego czy przepisu art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 1990 r. Nr 4, poz. 19 ze zm.). Zgodnie z art. 5 ust. 1 tej ustawy przy rozwiązywaniu z pracownikami stosunków pracy w drodze wypowiedzenia z przyczyn przewidzianych w jej art. 1 ust. 1 nie stosuje się trybu postępowania określonego w art. 38 KP oraz przepisu art. 41 KP, z zastrzeżeniem wyjątków przewidzianych w ust. 2-4, a także przepisów szczególnych dotyczących ochrony pracowników przed wypowiedzeniem lub rozwiązaniem stosunku pracy, z zastrzeżeniem wyjątków przewidzianych w art. 6. Zgodnie natomiast z art. 6 ust. 1 tej ustawy jeżeli z przyczyn określonych w art. 1 ust. 1 nie jest możliwe dalsze zatrudnianie na dotychczasowych stanowiskach pracy pracowników będących członkami zarządu zakładowej organizacji związkowej albo rady pracowniczej przedsiębiorstwa państwowego - w czasie trwania ich kadencji oraz w okresie roku po jej upływie - zakład pracy może jedynie wypowiedzieć im dotychczasowe warunki pracy i płacy. Jeżeli powoduje to obniżenie wynagrodzenia, pracownikowi przysługuje dodatek wyrównawczy do końca okresu, w którym pracownik jest objęty szczególną ochroną stosunku pracy, obliczony według zasad ustalonych przepisami wydanymi na podstawie art. 297 KP. Inaczej mówiąc, jeżeli wypowiedzenie warunków pracy powodowi zostało dokonane w okolicznościach określonych art. 1 ust. 1 tej ustawy to było to możliwe mimo istnienia szczególnej ochrony trwałości stosunku pracy powoda. Do tych zarzutów Sąd drugiej instancji nie ustosunkował się.

Czyni to przedwczesnym analizowanie dalszych aspektów rozpoznawanej

sprawy. Można jednak dodatkowo stwierdzić, że Sąd drugiej instancji błędnie zastosował także art. 265 KP w świetle ocen dokonanych przez Sąd pierwszej instancji. Zgodzić się należy z poglądem, że terminy określone w art. 264 KP mają charakter terminów prawa materialnego. W uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 14 marca 1986 r., III PZP 8/86 (OSNCP 1986 z. 12 poz. 194) Sąd Najwyższy przyjął, że terminy przewidziane w art. 264 KP są terminami prawa materialnego, do których nie mają zastosowania przepisy KPC dotyczące uchybienia i przywracania terminu; sąd oddała powództwo, jeżeli pozew wniesiony został po upływie terminów określonych w art. 264 KP, których nie przywrócono. W uzasadnieniu tej uchwały Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że nie jest konieczne wydanie odrębnego postanowienia o przywróceniu terminu, a wystarczające jest uwzględnienie powództwa wniesionego po jego upływie. Sąd drugiej instancji nie dostrzegł jednak, że Sąd Rejonowy nie przywrócił powodowi terminu z art. 264 KP (choćby domyślnie przez uwzględnienie powództwa) lecz przyjął, że powód złożył pozew w terminie. Uznał bowiem, że termin ten zaczął biec w dacie doręczenia powodowi wypowiedzenia za pośrednictwem poczty, a nie w dacie, w której usiłowano mu wręczyć wypowiedzenie. Ten pogląd jest oczywiście błędny. Wypowiedzenie pracownikowi warunków umowy o pracę jest bowiem dokonane w momencie, w którym doszło ono do niego w sposób pozwalający zapoznać się z jego treścią (art. 61 KC w związku z art. 300 KP). Pozew został więc złożony po terminie określonym w art. 264 § 1 KP i dla uwzględnienia powództwa konieczne było przywrócenie tego terminu, wyraźne lub pośrednie, poprzez rozważenie w uzasadnieniu okoliczności usprawiedliwiających przekroczenie terminu. Takich rozważań uzasadnienie wyroku Sądu pierwszej instancji nie zawiera.

Z tych przyczyn zaskarżony wyrok został wydany z naruszeniem wskazanych przepisów, a kasacja jako powołująca się na usprawiedliwione podstawy podlegała uwzględnieniu poprzez uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania (art. 393¹³ § 1 KPC).

=====